

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Regvla. VI. de adiectiuis verbalibus. Actiue signans verbale dabit
genitium. Mobile ceu quædam quoru[m] vix scitur origo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

Ioannis Despaüterij Niniuite.

thor opus est. Terē. in Heau. Alea quę opus sunt cōparet. Cęsar de bel. gal. i. Si quid ipsi a cęfare op^o est. Cōstruit etiā cū grō. Ouidi. li. ij. de arte. Nec minor est uirtus q̄ q̄rere parta tueri. Casus inest illie, hic erit artis opus. in quo carmine nota manifestā differētiā inter hic & illic. Inuentū est etiā opus cū actō, uerū orator magis cū dō rei indigentis, & abltō rei qua quis indiget, hoc nomē opus locat, ut meminit etiā Dathus. Opus etiā substātiuū nomē est significās effectū opationis, ut opus Virgilij, & uolūt sic quidam in dictis orōnibus ubiq; capi opus, ut sit actū casus, p̄ alicuius subauditionem, sed mihi placet esse adiectiuū indeclinabile. In sacris legit cum habeo, dñs his opus habet, quod Diomedij nō placet, quia sermo gręcus est inquit iungas igitur, opus potius uerbo substātiuū, ornatius nāq; sunt nobis mitia poma dici testabimur, q̄ habemus mitia poma, est mihi opus ineptuli dicunt, habeo ad faciendū &c. hinc sit p̄opus. i. ualde necessariū, & eandē cum simplici habet cōstructionē. Teren. in An. Sed nunc peropus est, aut hunc cum ipsa, aut aliquid de illa me aduersus hūc loqui, hic pro ablatiuo habet infinitiuū, sic etiā opus est benefacere his qui de nobis benemeriti sunt. Necessē quidā dicunt etiā ablatiuū desyderare, sed testimonia doctissimorū uellem afferentur. Opera ę. i. labor, auxiliū, diligētia. Operę precii. i. utile iucundū. Persi. operę dixit pro operę precii. Est operę ciues lunai noscere potum. Terē. Operę precii est audire eorū audaciā. Titus Li. Facturus ne operę precii sim si res gestas populi romani ab initio p̄scripserim Gellius postposuit precii operę dicens. Plau. in Asinaria. Viginē iā usufi filio argenti minis.

REGVLA. VI. de adiectiuis verbalibus.

Actiue signans verbale dabit genitiuum.

Mobile ceu quędam quorū vix scitur origo.

Adiectiua uerbalia actiue significātia. i. quę per actiuū uerbū declarantur, licet ab actiuo nō descendāt, possunt regere grām. ut quędam quorū origo difficile cernit, sed opus est ut sint ab authoribus nō futilibus posita. Etenim legens libri, percutiēs discipulorū, noialiter in nobis nemo ferat, tamen si amans mei, patiēs laboris, recte dici omnes sciant. Cuius rei alia nō est ratio q̄ honorū authorū uolūtas, assiduus usus hoc dicentiū, illud respuētū. Huius rei uaria dantur exempla. Primo quidē noia in ans & in ens, ut amans mei, seruās ęqui, p̄ ęquitatis, differūt aut amās mei, & amās me, quia hoc participiū est significās cū tēpore aliquē, s. iam q̄ amet, illud nomē, q̄ casum uerbi nō regit, & cōparat, significatq; sine tpe nō eū, s. qui iā amet, sed q̄

cōfuetus sit amare, sic patiēs laboris. i. q. fortiter & equo animo solis
 tus sit tolerare. significat em̄ ex actibus frequēter repetitis generatus
 habitus, ideo uocari solet actus cōuersus in habitū. Serui. in. ij. ænei.
 meminithęc fieri noīa. Quędam eorū q̄ hic posuimus possent forte
 alio reduci, sed paruifacio dum quo pacto loquēdū sit, calleatis. Sa-
 lu. Catilina habuit corpus patiēs in edix, alioris, uigilię supraq; cui
 q̄ est credibile. Terē. Herus perliberalis. & fugitās litū. Idē, fidēs ani-
 mi sui. In sacris. Nō simus cōcupiscētes malorum. Et Saulus adhuc
 spirans minarū & cędis. dij maris & terrę, tēpestatūq; potētes. Sene.
 Amātes tui ama. luue. uiue bidētis amās, abstīnēs pecunię, cōtinens
 iusticię, reuerēs dei, appetēs uini. luue. Metuēs uirgę iā gradis Achil-
 les, potēs regiņę cādacis. Ioānes ē rerū suarū negligēs. i. incurius, abū-
 dans illius rei. Priscianus uult esse nomē, q̄a participiū ablatiuo de-
 bet iungi, sed de hoc in sequētibus. Cice. Virtus est efficiēs utilitatis,
 fugiēs laboris. Virgī. Patiētes uomeris unci. Idē. obtulerat fidēs ani-
 mi. Plau. Audiēs imperij. Talia sunt obseruās, reuerēs, appetēs, im-
 patiens, patiens, metuens, prospiciens, cupiēs, fugiens, sapiens. Virg.
 in. v. Nāq; furēs animi dum prorā ad saxa &c. Figurate dictū inqt
 Serui. ut prestans animi iuuenis pro animo, nā uideo pro ablatiuo
 nōnunq; gtm locari, Badius differre dicit Prestans animi, & animo,
 & ei facile credo. Prestans animi dicit, qui animū præstantē facit, ut
 iuuenes qbus per etatē præstator animus esse nequit, prestās animo
 cui est animi præstatiā, ambiēs glorię. Plau. in prologo Amphitriōis
 Pater nunc & intus suo animo morē gerit, cubat cōplexus cuius cu-
 piēs maxime est. Salu. appetēs alieni. Cice. Nihil est appetētius simi-
 lium sui. Cōparatur nāq; noīa hęc. unde constat ipsa nō esse partici-
 pia. quia Virgilius. Seruātissimus equi dixit, & Quinilia. amantis-
 simos mei, negligēs amicorū, Diomedes ait, Diuus Ambro. Cancer
 ut est appetens cibi, ita prospiciēs periculi. Ouidius de Pyrrha. Nec
 reuerentior ulla deorum. Timens uirgę, sitiens sanguinis. Amēs ani-
 mi pertinet ad regulam. Dat patrium aut sextū tibi copia, sicut eges-
 stas. potēs regni dixit Liuius. uiri potēs, id est nubilis. Virgī. iij. enei.
 Isq; amens animi & rumore accēsus amaro. Secūdo. Nomina ex
 participijs præteriti tēporis ueniūt, & actiue declarant, ut doctus grā-
 maticę, non est doctus grāmaticā, sed qui nouit grāmaticam &c. Sa-
 lustius. profusus sui, id est profundens. Hora. in arte. Ludere qui nes-
 cit campestribus abstinet armis. Indoctusq; pilę disciue trochiue qe-
 scit. Ne spissę risum tollant impune coronę. Qui nescit uersus tamen
 audet scribere &c. ne dicas pilare, quia doctus est ignotum. Construi-
 tur etiā cum ablatiuis. Cice. in oratore. Fuit homo gręcis literis do-

Ioannis Despauterij Niniuite.

Atus & latinis, eruditus literarū uel literis. peritus logice, a uerbo ob
 soleto perior, unde experior iris, cuius participiū experiēs, etiā trans
 fit in nomē, ut experiēs laborū. apud Ouidi. Hinc periculū secunda
 longa, id est experimētū, sed a pereō periculū secūda breui discrimē
 significat. Hinc imperitus, id est ignarus, inexptus. Terē. Hic adoles
 centes impitos rerū in fraudē illiciti, doctus dicit qui rationē tenet.
 Peritus addit expiētā, cōsuetudinēq; utroq; minor est eruditus, q̄si
 non rudis, sed extra ruditatē p̄psitus. Quintilia. Pręceptores par est
 nō solū eruditos, sed doctos atq; peritos esse debere. Consultus iur
 ris qui consulit alijs, & peritus iuris, & cōparat, ut cōsultissimus hu
 mani diuiniq; iuris, est amicus noster Henricus Ballionēsis, sed con
 sultor est qui consulit aliū, i. cui consiliū dat, sic doctissimus theolo
 gię, & dicimus iurecōsultus uel iuriscōsultus. Hora. Consultus iuris
 & actor causarū &c. solū em̄ cōsultus pro iuriscōsulto capiū. Virgi.
 Quū tibi sollicito secreti, sed participiū esse nō potest. In euang. cum
 datiuo ponit, Nolite esse solliciti animę uestre, neq; corpori uestro.
 Consuetus malarū artū, amplexus & cōplexus amici. Plau. Falsus
 animi, p̄ animo, ut opinor. Virgi. iij. Geor. Immemor heu uictusq;
 animi. Et. i. ænei. Expediūt fessi rerū. Hora. i. car. Insaniētis dum sapiē
 tię cōsultus erro. Apuleius de repente animi mutatus, p̄fectus urbis
 substantiuū est, p̄fectus urbi adiectiuū & participiū. Tercio. Que
 dam in iuus, ut uerbū est agendi, patiendiq; significatiuū, ait Priscia.
 Multa sum apud medicos, ueluti herba expulsiva ueneni, sic app̄ hē
 siuus, diffusiuus, incētiuus, opilatiuus, penetratiuus &c. Quarto.
 in idus quedā. Plini. Vt est natura hominū nouitatis auida. Diomez
 des. Cupidus glorię & honoris, sic timidus uirgę. Inuidus alieni, pa
 uidus mortis, Cupidus studiorū quisq; suorum, dixit Ouidi. Proui
 dus futuri Picus cū dtō posuit. O amor, o pietas nostris bene proui
 da rebus, & recte, siquidē dicimus, p̄ uideo futurū, & p̄ uideo rebus
 meis. Quinto. Quedā in ax. Ouidi. Tēpus edax rerū, tuq; inuidio
 sa uetustas. Sūt cōpositi partes prioris sensus capaces, ait Priscianus,
 Ouidius. Sanctius his animal mentisq; capaciū atq;. Deerat adhuc,
 dicimus etiā capax tribus equis. Plini. lib. ij. epi. Villa usibus capax
 non sumptuosa, & capax ad tres equos. Plini. Junior. lib. xxxij. cap.
 v. capaci ad sextarios tres, sic Veliternus. Contrariū est in capax, q̄n
 ti capax est fidelia: Non oīs terra est ferax tritici. Virgi. teste Calepi.
 Illa ferax oleo, posuit abltm̄, p̄ gtō. Seneca. Esto uitiōrū fugax. Hora.
 Utiliūq; sagax rerū & diuina futuri, hic diuinus a. um. etiā gtm̄ ha
 bet per hāc regulā, quia actiue significat. Ouidi. Ista tenax segetis cres
 scere laxa solet. Persi. Parca tenax ueri. Hora. iustū & tenacem p̄pō

Stu uirū, sic audax, mordax, rapax &c. Sexto. Quædam in osus, ut
 ambitiosus dignitatis, studiosus pecunię, laudis, theologię, studiosus
 mei, ut cupidus mei, curiosus uite. Cice. Studiosus ludorū. Frāciscus
 Philel. Quid em earū rerū sum⁹ curiosi, q̄ animę curas nō adimunt
 sed augent, sed notemus circa dicta in iuus, aliquādo dispositionē sig
 nificare quādā, ut significatiuus. i. aptus significare &c. aliquādo p
 p̄senti capimus, ut seruus fugitiuus qui fugit. nōnunq̄ passiuę, ut tē
 pus succisiuū. Pli. uocat qd̄ luccidit & separāt. natiuus qui natura
 liter nascit. Septimo. Plurima sunt quorū nō est certa regula. Pau
 ca in ius, ut nuncius, Virgilius. Fama est Tam uictū prauicq̄ tenax q̄
 nūcia ueri. Festus Pōpeius ita scribit. Nūcius & res ipsa & nūcius dī
 citur. Seruius uult p̄ eo qd̄ nūciaf utruq̄ dici, & masculinū nūci⁹,
 & neutru nūciū. quod Vallē nō placet, sed recte sensisse. Seruiū p̄
 bat Mācinellus, autoritate Lucretij, Catulli & Tibulli, qui pluras
 liter nūcia dixerunt, in sciū, nesciū, cōsciū, præsiciū & sciū huius
 rei. Hinc sciolus diminutiue qui parū scit, capiū p̄ indocto. Cōsciū
 etiā datiuū regit. Virgi. i. ænei. Et mens sibi cōscia recti, sic nullius
 sum mihi cōsciū. Ouidiana Sapho datiuo iunxit. Cōscia delicijs il
 la fuere meis, dubius rerū. Quædā in ilis, ut tormētū quod bom
 bardā uocant est cuiuslibet scuti penetrabile. Virg. Accipe nūc telū
 magis hoc penetrabile nostrū. de grō nō cōstat mihi docti authoris
 testimoniū, passiuę regit datiuū. Stati. Nulli penetrabilis astro Luc⁹
 erat. Lacerna mea adeo est detrita ut omni uēto sit penetrabilis. In p̄
 dicamētis. Propriū est substātię esse susceptibilē contrariorū. Indoci
 lis cœli agricola dixit Pli. Pauca in rus, ut maturus cui. apud Vir
 gi. & (ut Badius ex Seruio colligit) maioris laudis est eē maturū cui
 q̄ euo, quādo quidē maturus cui dicit, qui eū suū probis moribus
 maturat, quū maturus euo dicit, quē eū ipm maturū facit, sic etiā
 maius est prestantē esse animi q̄ animo, plusq̄ fidentē esse animi q̄
 animo, ut de Sinone. Fidens animi atq̄ in utruq̄ paratus. Seu uerla
 re dolos seu certe occūbere morti, secerat certe ille animū als dege
 nerem tūc fidentē. Colu. in p̄fatiōe. Armorū ac militię gnaros. Vir.
 Ignarosq̄ uic̄ mecū miserat⁹ agrestes. Ingredere. Ignoratio rei. igno
 ratio hoīs. Persi. in. vi. Hic ego securus uulgi &c. Virg. Secur⁹ amor
 rum. i. cōtēptor uel cōtēnens, & nihil curās, ait Serui. Auarus p̄ cus
 pido etiā etiā regit gm̄. Hora. in arte poe. Grañs ingeniū, grañs des
 dit ore rotūdo Musā loqui, p̄ter laudē nullius auaris. Serus etiā ges
 nitiuū habet. Idem. O serī studiorū qui ne putetis. Pauca in gus.
 ut, pdigus rerū, sed indigus opis, egēs alieni alio spectāt. Item largus
 opū qui largit opes, inquit Badius. Virgi. in. xi. Largus opū, in gua

Ioannis Despauterij Niniuite

melior, sed frigida bello Dextera. Serui. ait. Largus opū. i. diues abū
dans, non qui donaret opes, id uidei recte Badiano dicto cōtrariū,
sed quia de Drance loquit hoīe factioso & seditioso, uidei, & potest
(ut ego sentio) exponi q largi opes, & alios largitōe corrūpit, id em
factiosis pximū ē, ut largitōe mltos corrūpāt. Plau. i Asi. Largus las
chrymarū. Postremo. Plurima sunt quę hic tumultuarie subijciā
& si quid testimoniū pro p̄dictis occurrerit non subicebo. Rudisli
terarū. Cice. pro Lucio flacco rudis eorū dixit. Persi. Arator lucife
ri rudis. i. ignarus uel imperitus. Plau. in Penulo. Hominis fur leno
fiet. Et leno ad se accipiet auri cupidus. Terē. Memorē esse sui immes
mor beneficij. Impos cōp̄ri, cōpos uoti. Vale. Maxi. Imperatores cō
potes uictoriarū. Plau. in Capt. Atq; ita me rex deorū atq; hominū
faxit patrię cōpotē. i. obtētōtē, sed impos q nō pōt. Liui. lib. iij. abltō
iunxit p̄da cōpotē, sed melius iūgit ḡtō, ait Calepi. dicens hęc fieri ab
eo quod in ulu nō est pos. i. potens, unde possum possidio, potis etiā
neutrę est. Terē. in Phor. Si tibi placere potis est. intelligit istud. Persi.
& Proptius dicūt pote p potis metri causa. Hęc Calepi. Parcus ace
ti dixit Hora. Coquus pulmēti, sed fixū est. Inops mētis alio p̄inet,
particeps lucri, preceps rerum suarū, expers laboris, uel in abltō, sed
alio spectat, Plau. in Asi. dono te ob isthuc dictū, ut expers sis metu,
& in Persa. Ea res me domo expertē facit, quod etiā per genitiuū re
cte dixeris expers ueneris &c. Oui. li. iij. meta. Perq; nouē lucēs ex
pers undęq; cibiq;. Sedit humo nuda. i. super humum &c. Cice. Sed
quū orōnis indicē uocē habeam⁹. Philel. Literę amoris indices. Vir
gi. Dux fœmina factū. Idem. iij. Geot. Nec sum animi dubius uerbis
ea uincere magnū q̄ sit. recte dices etiā dubius animo, sed dubius iti
neris ait Diomedes. Fœlix animi, infœlix animi, p animo apud Vir
gi. aut ut Badius ait. Fœlix animi q sibi fœlicē fecit animū, uitę æter
nę meritorius theologi nostri dicūt, ut notarij, falsarius literarū. Do
cilis prauū, anceps illius rei, exors secādi dixit Hora. Et animæ prodi
gus. ut Virgi. animi p̄ceps. Insecurus uitę, p̄sagus futuri. Credulus
rumoris, lingua animi interpres. Cæcus animi Gellius dixit. Certus
rei, incertus uitę. Macro. in somnū Scipionis. Hipocrates experimēs
ti certus asseruit. Cice. ad Brutū. Me uelim de tuis rebus consilijsq;
facias diligentissime certiorē, Hic per abltm locutus est, & potuisset
per ḡtm loqui. Tacitus. xvij. Diu sentētię Vitellij certior fieret, poni
tur em aliqn̄ ḡtūs p abltō, ut Et qd sit Philippi ignoro, p de Philip
po Cice. ad Atti. xvi. Non uideo quid eius sit, ni statim aliquid li
terarū &c. Et sic Valeriū dixisse putant pitiores. Cuius morbi eget
esset lib. v. Contētos libertatis dixit Liuius lib. xxxiij. Deuius æg

Silius. i. Aemulus laudis. Oui. vi. meta. Ut tñ exēplis itelligat emula laudis. Idē li. i. Veri quasi nescia querit. Virgi. li. x. Prospicit ignarus rerū, ingratusq; salutis. hic ingratus regit gñm, qui ponit p ablatiuo cū de, als regit datiuū. Idem li. ix. Auidū pugne dixit. & lib. xi. Quas illi leta laborū. Hora. iij. car. Prosperā frugum ait. Idem. Vini somniq; benignus. dicimus etiā cū datiuo sum tibi benignus, sed illic significat deditū et studiosum &c. Virgi. in. v. Cōstitua ante aras uoti reus. Constantinus, tamē in quadā sanctione, ne simus legibus rei. in abltō dixit uel datiuo. Apulei. iij. meta. lam uęcors animi. Virgi. lib. x. Aut ego ueri uana feror. Expertus belli Dio. ponit. Cautus incautus periculi, prudens mercaturę. Salu. Insolens malarū artium. Idem. Laudis auidi, pecunię liberales erāt. Psalmographus. Dñs sollicitus est mei. Sueto. Pecunię parcus ac tenax. Ouidi. Viuimus assiduus expertis pacis in armis. Particeps sum ego omniū timentū te. Si quis diligenē euoluerit doctissimorū scripta, plura subueniet sub pcepto nostro contēta, neq; em pollicitus sum oia ponere, neq; sic ei pōt ut unus cuncta scribat, iuris religiosissimus ait Iustinianus.

REGVLA. VII.

Affinis, similis, cōmunis, par, propriusq;

Quis addes recte, fidus, uicinus, amicus.

Et quādā ex dictis, dant ternum siue secundū,

Cætera quum damnū signabitur utilitasue,

Cum tertio ponas, armis, sed & aptus ad arma.

Hęc adiectiua affinis, silis, cōmunis, par, ppius, fidus, uicinus et amicus, & dictorū qdā, ut cōscius, benignus, regit gñm uel dtm, cætera significātia dānt uel utilitatē uolūt dtm. Terē. Sumus affines harū rerū, q̄s fert adolefcētia. Sum tibi affinis silis tui moribus, silis tibi si gura inquit Diome. sed opinor qñq; differentia cōfundi. Iuue. tñ uidetur, exp̄sisse ait Nebrissen. Dicit em Iuue. Quādoquidē similem tibi se non corpore tantū. Nec uultu dederit morū quoq; filius. Teren. Saluus sit filius spero, similis est maiorū suorū. Ouidi. Similis nō fuit ille tui. Plau. Esse illorū similes expetant. Mancinel. Etiā differentiam Diomedis dicit non semper feruari. Sub similis sunt dissimilis absimil. Plau. in Menęchmis. Nec aqua aque, nec lac lacti (crede mihi) usq; similius est q̄ hic tui est, tuq; huius. Ecce hic figura cum genitiuo significat. Iustinianus. Ius istud non solū humani generis propriū est, sed & omniū animalū. Et id ipm ppiū ciuitatis est. Et ius gentiū cū humauo generi cōmune est, & cōe omniū hōim. Dona.

G ij